

grajamo krivice, ki se gode na tej zemlji, molimo k Bogu, zaupajoč, da nas usliši, da bo meščanski družbi napočil srečnejši in mirnejši čas, ko bode zopet obnovljen red in ko se bo zopet spoštovala pravičnost in pravica in da bo zelo kmalu zažarela jutranja zarja zaželjenega miru, ki naj prinese narodom, ki se bodo zopet sprijaznili, vsestranski napredek.

Avstrija in Nemčija sta ponovno izrekli svojo pripravljenost, da se začnejo na podlagi sedanjega vojnega stanja mirovna pogajanja. Gotovo bosta tudi sedaj, ko sta izvojevali sijajne zmage v Rumuniji, ko je torej njuni položaj kakor ustvarjen za spravo, storili vse, da ovaybita nasprotnike na pogajanja za mir, katerega si želijo vsi narodi. Ako državniki naših nasprotnikov zopet ne bodo vpoštovali želj svojih narodov in se odzvali našim vabilom, bo vnovič jasno pokazano, na kateri strani je krivda, da ne preneha strašno prelivanje krvi.

Odkrita beseda.

V dunajskem mestnem svetu se je vršila te dni velika razprava glede preskrbe dunajskega mestnega prebivalstva z živili. K besedi se je oglasil med drugimi tudi dunajski občinski svetovalec in deželni poslanec Kunšak, ki je izvajal sledeče:

„V začetku vojske so naša sodišča obsodila marsikatero osebo zlasti iz nižjih slojev zaradi draženja in navijanja cen na skrajno stroge kazni. A obsojalo se ni morda na podlagi uradno določenih najvišjih cen, ampak na popolnoma nesigurni podlagi pridelovalnih stroškov. (Govornik je nato navedel več tozadevnih vzgledov glede svinjske masti.) Temu nasprotno bodi pribito, da si je veliko število oseb napravilo v tej svetovni vojski na milijone dobičkov, ne da bi imele opraviti z državnim pravnim, ali s kazenskim sodiščem in sicer zaradi tega ne, ker so se dotični tovarnarji, pivovarjarji, tovarnarji za izdelovanje sladkorja itd. znali zavaroovati pred kaznijo na ta način, da so prosili vlado, da določi cene za njihove tovarniške izdelke. Umevno je, da je posledica teh velikanskih dobičkov ta, da slabo vplivajo na javno pravno in nadaljna posledica tega je nepoštenost in popolni nered v trgovinah z živili in z drugimi potrebščinami. Politika za prehrano prebivalstva bi morala zasledovati dva smotra in sicer prvič, da se zaloge živil, s katerimi razpolagamo, pravično in po primernih cenah porazdelijo in drugič, da bi se tudi gledalo na to, kako te zaloge izpopolniti. Vzrok, zakaj da nam primanjkuje masti, mesa in mleka, je ta, ker nam primanjkuje krme. Toda kljub temu se ravna s krmo zelo potratno. Kot primer bodi navedeno, da si je znala neka visoka oseba, ki ima velikanska lovišča, zasigurati za svoje jelene in srne zadostno množino sena, dočim so odivzeli kmetom na Tirolskem in Predalenskem čisto vse seno, vsled česar so bili tamošnji kmetje prisiljeni, da so morali poprodati vso svojo mlado živino. V začetku vojske je vlada izdala poziv, da se mora obdelati vsaka ped neobdelane zemlje, in to se je tudi zgodilo in se še zgodi tudi sedaj z velikimi žrtva-

Nastanili smo se skupaj v isti krčmi in smo jo drugega jutra vsi skupaj primahali v kasarno.

Gefreiter nas je lepo po velikosti uravnal v jedno vrsto ter nas popeljal po zastarelih hodnikih — pred samega gospoda obersta, našega novega predstojnika.

Srce mi je sunkoma zatolklo, kri mi je zavaločila po žilah, ko sem zazrl strogi obraz moža z zlatim ovratnikom in tremi svitlimi zvezdami. Nič ni bil manjši od onega Bosanca, niti milejše ni gledal. Jaz sem postal tako bolj blizu vrat, da bi mi ne bilo potreba rivati ter pehati, ako bi gospod nevoljno zarežal.

Polkovnik nas je od leve na desno muštral u prav kritičnega pogleda in šepnil nekaj nerazumljivega svojemu adjutantju. Ta je še nekaj pobrskal po knjigah in stopila sta oba pred nas, po velikosti urejenih pet rekrutov. Stari gospod je izmaknil meni ono cesarsko brzojavko iz rok s kratko odločbo:

„Vi ostanete pri polku! Tudi na bojišče nas boste spremljali! Ostali štirje gospođje pa lahko odidejo nazaj domov. Rabimo itak samo jednega.“

Zjokal bi se bil najrajši iz nevošljivosti in žalosti, ko sem gledal žar veselja na obrazih odhajajočih, srečnih tovarišev. Meni je pa gospod oberst namignil, naj še ostanem in počakam. Star je zarežal glasno zapovedujoče:

„Ordonanc!“

Bliskoma se je zvrnil pred njim kot sveča vojak in prejel povelje:

„Pozovite mi takoj polkovnega trobentača!“

Sedaj pač sem menil, ta trobentač, ta ti boče še gotovo drugače zapiskal kot ona mustačasta, bo-

mi. Toda imamo v naših deželah veliko takih zemljišč, za katere ne velja ta poziv, to so zemljišča namenjena za zabavo kot lovišča, prostori za dirke, igre itd. Človek bi mislil, da se bo vsaj sedaj v vojskinem času napravil v tem oziru red, da bi se obdelala zemljišča, ki služijo v zabavo in bi se obširna lovišča obdelala in spremenila v rodovitne njive in travnike, kar bi bilo v splošno korist.

Veliko se je govorilo in pisalo o oderuštju kmetijskega stanu, češ, da je kmet največji oderuh. A uvažujte sledeče: Za vse kmetijske pridelke so cene uradno določene. Kmet dobi za meterski stot ovsca 28 K, za meterski stot pšenice 38 K in ravno toliko za rž. Tudi za mleko so določene najvišje cene, torej je vse to uravnano in urejeno, toda povejte mi, kako pa to, da mora kmet n. pr. otrobe, razne odpadke i. t. d., ki jih rabi za živinsko pičo, dražje plačati, kakor n. pr. oves? Za meterski stot ovsca dobi kmet 28 K, za meterski stot otrobov pa mora plačati 40 K!! Kako hočete označiti kmeta za oderuha, če dobi za svoj oves 28 K, a ta oves se pa prodaja na Dunaju pred očmi oblasti, s sodelovanjem oblasti in še celo od oblasti same za 140 K za meterski stot, 26 K dobi kmet za meterski stot koruze, a 80 K pa mora plačati za njo, če jo sam potrebuje in jo mora kupiti. To so naravnost neznosne razmere, katere je treba nujno odpraviti. Če kmet prodaja meterski stot izbranega krompirja za človeško hrano, dobi zanj 9 K, ako si pa noče kupiti meterski stot drobnega ali takozvanega svinjskega krompirja za svinjsko pičo, pa mora plačati za meterski stot 13 K. Ta velika razlika cen je vendar nekaka nagrada za to, da si vsak poljedelec obdrži boljše poljske pridelke doma in odda slabejše. To se vendar pravi načrtoma vzgajati in vspodbujati ves kmetijski stan k prestopkom zakonov in odredb.

Glede nagodbe med Avstrijo in Ogrsko moramo zahtevati, da se sklene taka nagodba, da Avstrija ne bo gospodarski odvisna od Ogrske še bolj, kakor je že bila dosedaj. Odkloniti moramo vsako tako nagodbo! (Viharna odobravanja po vsej dvorani.)

Ker se danidanašnji tudi pri nas, zlasti v mestih, kaj rado počitka kmetu, češ, kmet dela draginjo, a se ne pomisli, da mora kmet vse, kar potrebuje, plačati zelo drago, bi bilo le želeto, da bi si vsi tisti, ki ne znajo drugega, kakor zabavljati čez našega kmeta in ga po krivici obsojati, odkrite besede dunajskega Nemca prav dobro zapomnili in jih tudi uvaževali.

Kaj je z otrobi?

Šmarjeta ob Pesnici, 8. dec.

Vsak, kdor zna, kaj se pravi sedaj ob glavnem času svinjske krmilne biti brez otrobov, brez meti, ne more več dalje molčati.

Zadnje otrobe smo tu sprejeli meseca septembra in še takrat le v prikrajsani množini. Od tega časa naprej ni več ne duha in ne sluha o otrobi. Občinski uradi so sprejeli od oddelka (urada) za krmilna sredstva pri cesarski namestniji v Graecu samo dopis, da so se nova naročila zabeležila, a o do-

sanska prekla. Precej minut je zatoniло v večnost, predno je peketnil pred oberstom narednik, trobentač v zvonačih ostrogah in držeč z levico mogočno, dolgo sabljo, javil:

„Na povelje, gospod oberst.“

Stari je pogledal mene, ponižnega civilista, z vprašanjem:

„Znate li jeziti?“

Tokrat sem se po remšniško domače hitro odrezal:

„Ha, kol pač! Sem kar celo brez sedla jezdaril po pašnjah. Sedaj pa že dolgo nisem več drgnil konjskega hriba.“

„Torej dvoj jezdite brez šole“, je menil stari, namršil ježičasta obrvi in zaukazal polkovnemu trobentarju:

„Peljite gospoda k ritmojstru jahalne šole, in naj se uči jeziti! Tri ure predpoldne in tri ure popoldne.“

To je bil moj sprejem pri oberstu in tako je bila zapečatena moja namirna usoda. Na hodniku me je še nagovoril trobentač, bil je hvala Bogu Slovenec, in menil prav pomilovalno:

„Gromsko stečal! Šest ur na dan v tej julijsko-tržaški vročini v sedlu. Gospod, smilite se mi in vaša koža, ker tudi ritmojster vas ne bo prijemal z rokavicami.“

Se istega dne so mi oblekli po cesarskem kroju zašito obleko in zvečer ob 5. uri me je trobentač predstavil ritmojstru kot učenca nove šole. Bilo je to ežbališče na trdem dvorišču v kasarni. Z deskami ograjen krog, kakor ga je že videl marsikdo v cirkusu. Meni se je zdela ta makroženi prostor kot sam

poslatvi teh pa Gradčani molčijo. Nekaterim občinom, ki so posebej pritiskale na hitro določiljatev, se je pa naročilo, da naj vpošljejo znesek za metilo že vnaprej ter naročeno množino lahko tako temprej dobijo. Denar je gori, a otrobov že tretji mesec ni od nikoder!

Nekateri občani so šli k mariborskim mlinom, da tam poskušajo svojo srečo radi otrobov. A kaj se jim je reklo? Otrobov je dovolj, pa brez nakazila od krmilnega oddelka v Graecu se ne sme nobenih otrobov oddati.

Tako počenjanje in taka razdelitev pa vendar zahteva popravje, zahteva popolne preosnovitve. V mlinih in skladiščih se otrobi kopičijo in ubogo ljudstvo jih za važno svinjerejo ne dobi. Izpolnjevanje nakazil za otrobe je vendar malenkost. Kmetovalcu pa prizadeva pomanjkanje otrobov ravno sedaj ob glavni krmilni, ko se niti dan ne sme zgubiti, zelo občutljive izgube in veliko gmotno škodo. Odkod neki pa si naj kmetovalec spravi otrobe? Mar od žitnega mletja, ki se mu oblastveno dovoli itak že v tako pičli izmeri? In ali naj uporabi za svinje one male množine žita, ki so mu ga še pustile revizijske komisije? Vprašamo slavne urade: Kako naj vzredimo debele svinje za mast?

In še nekaj! Ni dovolj, da se nas muči s čakanjem, tudi s ceno otrobov zgleđa kaj brezsrčno: za 1 stot koruznih storžev dobimo 12 K, za 1 stot otrobov pa nam je plačati — 50 K! In kljub temu jih še niti ni dobiti.

Ljudstvo kar oblega občinske urade z vprašanji: Kaj je z otrobi? Jezi se nad občinskimi predstojniki, ki so pa brez moči. Prosimo gospode poslance, oziroma merodajne oblasti, da vzamejo to važno stvar v roke ter nam po najbližji poti odpomožejo, da čimprej dobimo tolipotrebni otrobov!

Enake pritožbe glede dobave otrobov ne prihajajo samo od Sv. Marije ob Pesnici, ampak tudi z mnogih drugih strani. Nek župan nam piše, da je n. pr. lansko leto meseca decembra poslal uradne naročilnice na vojno-žitno-prometni zavod, a še do danes ni dobil od nobene strani niti odgovora. V spomladi 1916 je še enkrat poskusil svojo srečo z otrobi, a zopet brezuspešno. Še odgovora ni od nikoder. Ker so take in enake pritožbe dan za dnevom bolj goste in ker se otrobi radi pomanjkanja drugih krmilnih sredstev za pitanje svinj in za teleta res nujno rabijo, bo treba v tem oziru kaj odločnega ukreniti. Po našem mnenju je najbolje, da se prizadeje občine obrnejo z utemeljenimi pritožbami naravnost na cesarskega namestnika grofa Claryja in na poljedelsko ministrstvo. Ako se od kmeta zahteva: Oddati moraš toliko in toliko masti, ima menda pač tudi kmet pravico, da zahteva vsaj otrobe od žita, ki ga je oddal.

Naše žrtve za domovino.

O. g. vojni kural Janez Bogovič nam poroča, da je padel na bojnem polju v zvestem izpolnjevanju svoje službe vojak Franc Goršič iz občine P r u š e n o c i pri O r m o ž u. Pokopan je na nekem vojaškem pokopališču. Bog bodi Tolažnik vsem, ki za njim žalujejo!

Dne 26. novembra so pri Mariji Snežni žalostno zapeli zvonovi in naznanili, da je daroval svoje življenje za domovino posestnik in čevljar Matija Pezdikec na Spodnji Velki. Štiri mesece je bil na polju slave, dobil je grizo in je v Inomestu dne 22. novembra umrl. Zapustil je ženo in 4 hčerke.

grozni rimski amfiteater, kjer so spuščali divje zveri nad prve kristjane. Nisem bil jedini obsojenec v ta strašanski zaplankani polkrog, čakalo je istega uka še 12 mladih častnikov, samih rekrutov z menoj vred, kar se konja in sedla tiče.

Prigugal je ritmojster, prihrasalo je za njim v krog 13 konj. Ritmojster nas je nagovoril, pozdravil in nam natrobil v uho naukov o strogi pokorščini in vstrajnosti do konca.

Nato smo skobacali in splezali vsi rekruti na konje, kakor je pač kateri mogel in znal. Nobeden izmed konj ni imel vajeti. Kar na stražmojstrovu povelje so se uvrstili vsi v polukrog in ritmojster je na dolgo zategnjeno, noslajoče zapovedal:

„V ko — o — rak, ma — a — arš!“

Konji so zastopicali lepo jeden za drugim mirno, korakoma, počasi. Čeravno sem čepel v sedlu popolnoma prosto, sem si bil svest: če bomo tako počasi jezdarili, ne bom nikdar poljubil matere zemlje. Dobre pol ure smo tako leno šetali. Vščipnil je nekaj ritmojstra in zategnil je velevajoče:

„Tra — a — ab!“

O vsi božji svetniki! Kljuseta so ubrala v za nas usodepolni: tra — a — ab. Roke sem moral držati kvišku, noge so mi bingljale navzdol brez opore. Pri vsakem konjskem koraku sem odskakoval in padal nazaj v sedlo, da sem menil, želodec in drob se mi mora potrgati vsled teh neusmiljenih gostih sunkov. Nekateri tovariši so vpili:

„Stoj, za Boga! Jaz padem, ne morem več!“

(Dalje sledi.)